

Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Την εκκλησίαν αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της
τ' ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της,
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνα της.
Εκεί σαν μπω, μες σ' εκκλησία των Γραικών
με των θυμιαμάτων της τες ευωδίες,
με τες λειτουργικές φωνές και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς των Ιερέων παρουσίες
και κάθε των κινήσεως τον σοβαρό ρυθμό
λαμπρότατοι μες στων αμφίων τον στολισμό
ο νους μου παίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Κ.Π. Καβαφης

«Η εξαπλωση του Χριστιανισμού»

Πηγή Φώτο: *Le civiltà, Vol. II Roma - Bisanzio - Gli Arabi, Vallardi Edizioni Periodiche, Milano 1963, σελ. 345*

Πολλά έχουν ακουστεί τα τελευταία χρόνια για την επικράτηση του Χριστιανισμού. Μεγάλα ψεύδη, πως δήθεν, ο Χριστιανισμός επεκράτησε με σφαγές και εξανδραποδισμούς και όχι με την αξία του. Πως, δήθεν, διέλυσε οτιδήποτε ελληνικό και υπονόμωσε την επιστήμη και τον πολιτισμό. Πολλοί, έχουν επηρεαστεί από αυτά τα ψευδή, με συνέπεια είτε να απομακρυνθούν από την πίστη είτε πιστέψουν πως η πίστη μας διαδόθηκε με μέσα δόλια και ποταπά. Εδώ θα αποδείξουμε, πως όχι μόνο αυτά δεν στέκουν, αλλά πως παρά τις ψευδολογίες που διαδίδονται, οι Χριστιανοί σεβάστηκαν τον αρχαίο πολιτισμό, και διατήρησαν την πνοή και την δύναμη του. Στην πραγματικότητα, αν δεν υπήρχαν οι Χριστιανοί και ο πολιτισμός τους, σήμερα θα είχε επιβιώσει μόνο ένα πολύ μικρό κομμάτι του αρχαίου πολιτισμού.

Ο Μέγας Κωνσταντίνος κατηγορείται ότι απαγόρευσε τη λατρεία και έκλεισε ναούς. Οι μόνοι ναοί που έκλεισε ήταν της Αφροδίτης στην Ηλιούπολη, για συγκεκριμένους λόγους. Εξάλλου, ο Μέγας Κωνσταντίνος επέτρεψε την ίδρυση εθνικών ναών [Ζώσιμος, 2,31 - Aurel. Victor, Caesares, 40 - Orelli, Inscriptiones Latinae, III, αρ. 55880] Αλήθεια είναι ότι μόνο το ιερό της Αφροδίτης στην Άφακα του Λιβάνου κατεδάφισε ο Μέγας Κωνσταντίνος [Ευσέβιος, Βίος Κωνσταντίνου, Γ', 55], διότι εκεί εκπορνεύονταν όχι μόνο γυναίκες αλλά και άνδρες γύννιδες (τραβεστί) [Οι τελευταίοι Εθνικοί, Pierre Chuvin, Harvard University Press / μετάφραση Ο. Χειμωνίδου, ελλ. εκδ. Θύραθεν (σ. 47)]. Στην Ηλιούπολη της Φοινίκης, όπου φαίνεται πως υπήρχαν μόνο γυναίκες ιερόδουλοι της Αφροδίτης, ο Κωνσταντίνος περιορίστηκε στο να συστήσει στον πληθυσμό μεγαλύτερη εγκράτεια και να χτίσει μια εκκλησία. Στην Αίγυπτο ο αυτοκράτορας απλώς απαγόρευσε τον ευνουχισμό των ιερέων του... θεού Νείλου, όμως επέτρεψε τις τελετές και εορτές που εξασφάλιζαν τις πλημμύρες του ιερού ποταμού [Ευσέβιος, Δ', 25. Λιβάνιος, Υπέρ των Ιερών, Λ', 35. Γρηγόριος Θεολόγος PG 35, 705] Στην πραγματικότητα, **πολύ πιο εκτενέστερο διωγμό κατά της μαγείας, διεξήγαγε ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΗΣ αυτοκράτορας Ο** παγανιστής αυτοκράτωρ Αύγουστος είχε συγκεντρώσει και κάψει πάνω από 2.000 μαντικά και προφητικά βιβλία [Σουητώνιος, Div. August., 31.]

Γράφει χαρακτηριστικά ο Γερμανός ιστορικός F. Gregorovius:

«από τους βανδαλισμούς αυτούς [που έγιναν βάσει των διατάξεων του Θεοδοσίου] η αρχαία Ελλάδα έπαθε ελάχιστα, συγκριτικά με όλες τις άλλες χώρες της Αυτοκρατορίας. Κυρίως η Αθήνα έμεινε απαλλαγμένη από καταστροφές. Κανένα από τα εν Αθήναις μεγάλα κι ονομαστά ιερά δεν γκρεμίστηκε. (...) Ο Χριστιανισμός ανεδείχθη ίσως ευλαβέστερος προς τα μνημεία της αρχαίας τέχνης στην Αθήνα απ' ότι σε οποιαδήποτε άλλη πόλη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Εξαιρουμένων ορισμένων καταστροφών καλλιτεχνημάτων και ιερών προς τα οποία είχε μετά ιδιάζουσας εμμονής συμφυή η παγανιστική πίστη, η νικώσα θρησκεία φαίνεται να έλαβε κατοχήν των Αθηνών ειρηνικά. (...) Η καταστροφή του ναού του Ολυμπίου Διός δεν δύναται να αποδοθεί εις τον βανδαλισμό

βυζαντινού ανθύπατου ή εις τον ευσεβή ζήλο κάποιου επισκόπου. (...) Πολλοί ναοί κατέπεσαν υπό σεισμών και μάλιστα σε μεταγενέστερα χρόνια. Ο ναός του Διός εν Ολυμπία κατέπεσε τον 6ο αιώνα, ο ονομαστός εν Κυζίκω μετά τον 11ο αιώνα υπερμεσούντα.» [Ιστορία των Αθηνών», F. Gregorovius, Βιβλιοθήκη Μαρασλή, Αθήναι 1904, τ. 1, σ. 97, 128, 133]

Όσο για τον Αλάριχο, στον οποίο αποδίδουν την καταστροφή ιερών, ο Gregorovius αναφέρει τα εξής:

«Ουδείς ιστορικός μαρτυρεί ότι ο βασιλεύς των βαρβάρων (ο Αλάριχος) εξηκόντισε τον πυρσό του εμπρησμού εις το ιερό της Δήμητρος. (...) Υπερβάλλουσι όμως δεινώς όσοι ανάγουν στον Αλάριχο την εξολόθρευση των εθνικών θεών της Ελλάδας κι όσοι θεωρούν ότι οι Γότθοι (του Αλάριχου) προέβησαν εξεπίτηδες σε σκόπιμη καταστροφή των ναών και ιερών.» [τ. 1, σ. 101, 103]

Ο Μέγας Κωνσταντίνος έλεγε στους υπηκόους του «**πηγαίνετε στους βωμούς και στα δημόσια ιερά και τελέστε τις τελετές κατά τις συνήθειές σας**» [Θεοδ. Κώδ. ΙΧ, 16, 1 και 2, νόμοι του 319 και 320 μ.Χ.]. Για τα όσα λέει ο Λιβάνιος σχετικά με τους νόμους του Κωνσταντίου ο Παπαρηγόπουλος σχολιάζει:

« Αλλά ότι ο Λιβάνιος λέει υπερβολές και ότι ούτε εκείνοι οι ρητοί νόμοι (του Κωνσταντίου) εκτελέστηκαν, συμπεραίνεται από τη συνεχή επανάληψή τους και από πολλές άλλες αναμφισβήτητες μαρτυρίες και γεγονότα. Επίσης ο εθνικός Σύμμαχος βεβαιώνει ότι ο ίδιος ο Κωνσταντίος, που το 353 εξέδωσε το νόμο 4, όταν επισκέφθηκε τη Ρώμη μετά από 4 χρόνια (357), διατήρησε ευλαβικά τα προνόμια των Εστιάδων και γενικά επέτρεψε ο ίδιος την λατρεία.» [Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Κ. Παπαρηγόπουλου, 1885, επανέκδ. εκδ. Κάκτος, 1992 (8,3)]

Αλλά όχι μόνο ο Παπαρηγόπουλος:

«Η πολιτική που χάραξε ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίος με τους αντιπαγανιστικούς νόμους του τού 356-7 έμελλε να μείνει νεκρό γράμμα ως τον Θεοδόσιο» [Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτικής Αθηνών Α.Ε. τ. Ζ', σ. 54]

Τι λέει ο Gibbon, από την «Ιστορία της παρακμής και πτώσης της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας»:

«..Υπάρχει σοβαρός λόγος να πιστεύουμε ότι το επίσημο έδικτο [σημ. :των Αυτοκρατόρων Κωνσταντίου και Κώνστα κατά των Εθνικών] είτε εγράφη δίχως να δημοσιευθεί, είτε εδημοσιεύθη δίχως να εκτελεστεί. Η μαρτυρία των γεγονότων και τα μνημεία που ακόμη είναι σε ύπαρξη, αποδεικνύουν την δημόσια εξάσκηση της παγανιστικής λατρείας καθ' όλη τη βασιλεία των γιών του Κωνσταντίνου. Στην Ανατολή καθώς και στη Δύση, στις πόλεις καθώς και στην επαρχία, μεγάλος αριθμός ναών παρέμεινε σεβαστός, ή τουλάχιστον διασώθηκαν? και το ευσεβές πλήθος ακόμα απολάμβανε την πολυτέλεια των θυσιών, των τελετών και των πομπών, με την άδεια ή την συγκατάθεση της δημόσιας αρχής. Τέσσερα περίπου χρόνια μετά την υποτιθέμενη ημερομηνία του φοβερού έδικτού του, ο Κωνσταντίος επεσκέφθη τα τεμένη της Ρώμης και η εντιμότητα της συμπεριφοράς του συνιστάται απο έναν παγανιστή ρήτορα

ως ένα παράδειγμα άξιο μίμησης από τους επόμενους ηγεμόνες. «Ο αυτοκράτωρ», λέει ο Σύμμαχος, «επέτρεψε να μείνουν άθικτα τα προνόμια των Εστιάδων. Εγγυήθηκε τη καθορισμένη παροχή για να παράσχει τα έξοδα των δημόσιων τελετών και θυσιών. **Και παρ' όλο που ασπάζεται μια άλλη θρησκεία, ποτέ δε σκέφτηκε να στερήσει την αυτοκρατορία από την ιερή λατρεία της αρχαιότητας**».[The decline and fall of the Roman Empire, E. Gibbon, Collier Books, N.Y., N.Y. (Vol. 1, p.399)]

Ο Σύμμαχος [επιστολή, Migne, 18, 391] επαινεί τον Κωνστάντιο ότι επικύρωσε τα προνόμια των Εστιάδων, απένειμε ιερατικά αξιώματα σε εξέχοντες Ρωμαίους και έδωσε επιχορηγήσεις σε εθνικούς ναούς και αγώνες. Ο Κωνστάντιος μερίμνησε και για την εκλογή εθνικού πρωθιερέως της Αφρικής με ειδικό νόμο του [C. Th., XII, 1, 46], το έτος 358. Έτος διωγμών, κατά τους Νεοπαγανιστές. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με το γεγονός πως το ποσοστό των Χριστιανών στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν 56,5 % το έτος 350 μ.Χ. [Πηγή: The Rise of Christianity, Princeton 1996], μας δείχνει πως ο Χριστιανισμός ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΟΥ!

Ενδιαφέρον είναι ότι ο Ονώριος και ο Θεοδόσιος Β' (γιοί του Θεοδόσιου Α') επενέβησαν για να προστατεύσουν τους νομοταγείς Εθνικούς από κακοποιήσεις από μέρους των φανατικών χριστιανών και απαίτησαν σύμφωνα με νόμο να καταβάλλεται διπλάσια αποζημίωση για κλοπή περιουσιών. [“Ιστορία του Ελληνικού Έθνους”, Εκδοτικής Αθηνών Α.Ε. τ. Ζ', σ.345]

Θεοδοσιανός Κώδικας XVI.10.24 (8 Ιουνίου 423 μ.Χ.) Αυτοκράτορες Γρατιανός, Βαλεντινιανός και Θεοδόσιος προς Ασκληπιόδοτο, Έπαρχο Πραιτορίου:

«(...) Ιδιαίτέρως διατάσσουμε **τους πραγματικούς χριστιανούς και αυτούς που ισχυρίζονται ότι είναι, να μην κάνουν κατάχρηση της εξουσίας που τους δίνει η Εκκλησία και τολμήσουν να απλώνουν βίαιο χέρι επάνω στους εβραίους και εθνικούς που ζουν ήσυχα και δεν επιχειρούν ενάντιο στην τάξη και στους νόμους Μας. Γιατί αν τέτοιοι χριστιανοί φερθούν βίαια εναντίον φιλήσυχων ανθρώπων που ζουν με ασφάλεια, ή λεηλατήσουν τα αγαθά των, **θα υποχρεωθούν να αντικαταστήσουν εις διπλούν, τριπλούν ή και ακόμη τετραπλούν αυτά που έκλεψαν.** Επίσης, οι διοικητές των επαρχιών, το προσωπικό τους και οι κάτοικοι των επαρχιών αυτών ας ενημερωθούν ότι **δεν θα επιτρέψουν να διαπραχθεί ένα τέτοιο έγκλημα.** Αλλιώς, θα τιμωρηθούν κι αυτοί με τον ίδιο τρόπο μ' αυτούς που διέπραξαν το έγκλημα.»**

Θεοδοσιανός Κώδικας, XVI.10.8, Αυτοκράτορες Γρατιανός, Βαλεντινιανός και Θεοδόσιος προς Παλλάδιο, Δούκα της Οσορηνης (30 Νοεμβρίου 382 μ.Χ.):

«Με την έγκριση του δημοσίου συμβουλίου διατάσσουμε ότι οι ναοί όπου προηγουμένως σύχναζαν τα πλήθη, και που βρίσκονται ακόμα σε δημόσια χρήση, **θα παραμείνουν ανοικτοί.** Έτσι θα μπορούν τα πλήθη γηγενών και επισκεπτών να βλέπουν το ναό. Η αξία των αγαλμάτων, που βρίσκονται

μέσα στους ναούς, θα υπολογίζεται με βάση την αισθητική τους και όχι τον ιερό τους χαρακτήρα.(..)»

Θεοδοσιανός Κώδικας, XVI.10.15, Αυτοκράτορες Αρκάδιος και Ονώριος προς Μακρόβιο, Βικάριο της Ισπανίας, και Προκλιανόν, Βικάριο των Πέντε Επαρχιών (29 Ιανουαρίου 399 μ.Χ.):

«(..) επιθυμούμε και να διατηρηθούν τα διακοσμητικά στοιχεία των δημοσίων κτιρίων. Αν κάποιος επιχειρήσει να καταστρέψει αυτά τα έργα, δεν θα βασίζεται σε καμία εξουσία.»

Θεοδοσιανός Κώδικας XVI.10.18, Αυτοκράτορες Αρκάδιος και Ονώριος προς Απολλόδωρο, Ανθύπατο Αφρικής (20 Αυγούστου 399 μ.Χ.):

"Αν κάποιος επιχειρήσει να καταστρέψει ναούς, οι οποίοι είναι κενοί από παράνομα αντικείμενα, δεν θα έχει την αυτοκρατορική υποστήριξη. Διατάσσουμε ότι η κατάσταση των κτιρίων θα πρέπει να παραμείνει αλώβητη. (..)"

Ιουστινιανός Κώδικας I.11.3, Αυτοκράτορες Αρκάδιος και Ονώριος προς Μακρόβιο και Βικάριο Προκλιανόν (399 μ.Χ.) :

«Όπως απαγορεύθηκαν οι θυσίες, έτσι θέλουμε να διατηρήσουμε το διάκοσμο των δημοσίων έργων. Όποιος επιχειρήσει να καταστρέψει αυτά τα έργα, δεν βασίζεται σε καμία εξουσία. Αν τυχόν εμφανίσει κάποια αυτοκρατορική απάντηση ή νόμο για να υπερασπίσει τον εαυτόν του, τα έγγραφα αυτά θα αποσπασθούν απ' τα χέρια του και να παραπεμφθούν στη Σοφία Μας.»

Μελετώντας τα κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας βλέπουμε ότι αυτοί συνέχισαν τονίζοντας ρητώς την σύνδεση της αρετής και συνεπώς της Χριστιανικής πίστης με την ελεύθερη θέληση, οπότε αποκλείεται το ενδεχόμενο οι διάφοροι βανδαλισμοί και διώξεις Εθνικών να έγιναν με προτροπή ή ηθική αυτουργία δική τους. **«Δεν είναι αρετή αυτό που γίνεται με τη βία»** γράφει ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός [PG 94, 924A, Έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως, Β' 12]. **«Ο Θεός δεν αγαπά αυτό που γίνεται αναγκαστικά, αλλά αυτό που κατορθώνεται με την αρετή. Η δε αρετή επιτυγχάνεται με την ελεύθερη προαίρεση»**, γράφει ο Μέγας Βασίλειος [PG 31, 345B, Ότι ουκ έστιν αίτιος των κακών ο Θεός, 7]. **«Η σωτηρία των ανθρώπων δεν οικοδομείται με τη βία και την επιβολή, αλλά με την πειθώ και την προσήνεια»**, γράφει ένας άλλος Άγιος, ο Ισίδωρος Πηλουσιώτης [PG 78, 573B, Επιστολαί Β', ρκθ' Παύλω περί Ιούδα του προδότου]. Ενώ ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος γράφει ότι **είναι ύβρις προς το Θεό να του ζητάμε πράγματα εναντίον των εχθρών μας** [PG 51, 363, Περί του μη δημοσιεύειν τα αμαρτήματα των αδελφών, μηδέ κατεύχεσθαι των εχθρών, 11].

«Επομένως, ο Κύριος (...) απαγορεύει να φονεύονται και να κατασφάζονται οι αιρετικοί»

Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Ομιλία ΜΣΤ΄, 1

“Corrigi eos volumus, non necari, nec disciplinam circa eos negligi volumus, nec suppliciiis quibus digni sunt exercei” (ιερού Αυγουστίνου, Επιστολή c, κεφ. 1) **Δηλαδή:** «Θέλουμε τη διόρθωσή τους (δηλ των αιρετικών), όχι τη θανάτωσή τους. Θέλουμε το θρίαμβο της (εκκλησιαστικής) πειθαρχίας, όχι τις θανατικές ποινές τις οποίες αξίζουν». Ο άγιος Μαρτίνος ο Θαυματουργός, επίσκοπος Τουρ της Γαλλίας, μεσολάβησε στον αυτοκράτορα Μάγνο Μάξιμο υπέρ του ισπανού αιρετικού Πρισκιλλιανού. Πήγε στους Τρεβηρους, όπου είπε στο Μάξιμο ότι η εκτέλεση του Πρισκιλλιανού θα ήταν καταπάτηση των θείων νόμων και τον πίεσε να υποσχεθεί ότι δεν θα χύσει το αίμα του αιρετικού. [Σουλπικίου Σεβήρου Sacra Historia II 50 και Dialogi III, col.217]

Το 1994 δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Ελληνικά» (τ. 44, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 31-50), μελέτη της κ. Πολύμνιας Αθανασιάδη, καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τον τίτλο: «Το λυκόφως των Θεών στην Ανατολική Μεσόγειο: Στοιχεία ανάλυσης για τρεις επί μέρους περιοχές». Η κ. Αθανασιάδη, επέλεξε εκεί τρεις περιοχές της αυτοκρατορίας με διαφορετική γεωγραφική φυσιογνωμία, ιστορικό υπόβαθρο και δημογραφική σύνθεση, εξασφαλίζοντας έτσι μεγαλύτερη αξιοπιστία στην έρευνά της. Οι περιοχές αυτές είναι η Ελλάδα, η Κωνσταντινούπολη και η Συρία – Παλαιστίνη. Έτσι αντιμετωπίζει εύκολα τις «γενικεύσεις του Λιβανίου» όσο και τον «υπερβολικά μεγάλο αριθμό φιλολογικών μαρτυριών» σε Χριστιανούς και εθνικούς συγγραφείς για την καταστροφή των ναών, που καταντά όπως λέει: «ύποπτος»! Γράφει: «Στην προσπάθειά τους να ηρωοποιήσουν επισκόπους και αυτοκράτορες, σε μια περίοδο, κατά την οποία ο θρησκευτικός φανατισμός θεωρείτο αρετή, συχνά οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς απέδιδαν σ’ αυτούς **ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΝΑΩΝ** ή στην καλύτερη περίπτωση, **μεγαλοποιούσαν** τα ηροστράτεια ανδραγαθήματά τους». Η ίδια η συγγραφέας αναφέρει ότι «Σε τόπους όπως η Αθήνα ή οι Δελφοί, ο κανόνας είναι ότι τα μεταγενέστερα στρώματα έχουν καταστραφεί από τους ίδιους τους αρχαιολόγους στην προσπάθειά τους να φτάσουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα στο κλασικό υπόστρωμα» των ανασκαφών. Τις παρατηρούμενες καταστροφές αποδίδουν οι αρχαιολόγοι στους σεισμούς, τις βαρβαρικές επιδρομές (4ο – 6ο αιώνα) και την εγκατάλειψη. **Τα αρχαία μνημεία των Αθηνών και των Δελφών έμειναν απείραχτα** από τους Χριστιανούς.».

Ο Βαλεντιανός Α΄ (364-375 μ.Χ.) διακηρύσσει ότι «...οι νόμοι που εξέδωσα κατά την αρχή της βασιλείας μου, που επιτρέπουν στον καθένα να ακολουθεί την θρησκεία στην οποία ανήκει» [Θεοδ. Κώδ., IX, 16, 9 του έτους 371 μ.Χ.]. Ο Βαλεντιανός περιορίστηκε στο να απαγορεύσει, επί ποινή θανάτου, τις νυχτερινές τελετές [Θεοδ. Κώδ., X, 1, 8 και IX, 16, 9 της 9ης Σεπτεμβρίου 364]. Επίσης απαγορεύει να αναλαμβάνει Χριστιανός την ευθύνη ενός παγανιστικού ναού. Όμως αυτά τα μέτρα, όπως τονίζει ο G. Fowden, περιόριζαν επίσης τη δικαιοδοσία των επισκόπων σε ζητήματα δημόσιας τάξης [“Οι τελευταίοι Εθνικοί”, Pierre Chuvin, Harvard University Press / μετάφραση Ο. Χειμωνίδου, ελλ. εκδ. Θύραθεν,(σ. 66)]. Με άλλα λόγια, απέτρεπαν τις

αυθαιρεσίες των Χριστιανών επισκόπων. Στις 29 Μαΐου 371 μ.Χ. οι δύο αυτοκράτορες Βαλεντιανός και Βάλης ενέκριναν την πρακτική της δημόσιας προφητείας στη ρωμαϊκή Σύγκλητο, καθώς και «όλα τα θρησκευτικά έθιμα που επέτρεπαν οι πρόγονοι» (omnis concessa a maioribus religio) [Οι τελευταίοι Εθνικοί, Pierre Chuvin, Harvard University Press / μετάφραση Ο. Χειμωνίδου, ελλ. εκδ. Θύραθεν (σ. 70)]. «Δεν καταδικάζουμε [την προφητεία], αλλά απαγορεύουμε τη χρήση της για **επιβλαβείς σκοπούς**», διατάζουν [Θεοδ. Κώδ., ΙΧ, 16, 9]. Λέει ο Θεοδώρητος Κύρου, :

«Ωστόσο, ο Βάλεντας [364-378 μ.Χ.] επέτρεψε σε όλους να λατρεύουν και να τιμούν καθ' οποιονδήποτε τρόπο ήθελαν ό,τι ήθελαν. Μόνο κατά των υπερασπιστών των Αποστολικών εντολών επέμεινε σε πόλεμο. (σσ: Δηλαδή κυνήγησε τους Ορθόδοξους!) Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Βάλεντα το πυρ των ναών ήταν αναμμένο, οι σπονδές και οι θυσίες προσφέρονταν στα είδωλα, δημόσιες εορτές γίνονταν στις πλατείες, και οι λάτρες των διονυσιακών οργίων τριγυρνούσανε φορώντας δέρματα αιγών, σε βακχικό παραλήρημα, και γενικά συμπεριφερόμενοι με τέτοιο τρόπο, ώστε να δείχνουν την κακοήθεια του αφέντη τους.» [Εκκλησιαστική Ιστορία, Ε', 20]

Ο Βάλεντας ως γνωστόν δίωξε Ορθόδοξους και κυρίως τους μοναχούς. Η καταγωγή (από επαρχία) και η κοινωνική προέλευση (χωρικοί και στρατιώτες) του Βάλεντα δείχνουν τους «λόγους» που δίωξε την παραδοσιακή αριστοκρατία. Υπήρχε αντίθεση μεταξύ στρατιωτικής και παραδοσιακής αριστοκρατίας, όταν από τον 3ο αιώνα και μετά άρχισαν να ανέρχονται στην ιεραρχία άτομα μη αριστοκρατικής καταγωγής, κι αυτή ακριβώς την αντίθεση εκφράζουν οι διωγμοί του Βάλεντα, και όχι την αντίθεση εθνισμού-χριστιανισμού, μια και όπως είπαμε ο Βάλεντας εδίωκε και χριστιανούς. «Ο Γρατιανός (...) αποδοκίμαζε τις διώξεις λόγω των διαφορετικών θρησκευτικών πίστεων και επανέφερε όλους όσοι είχαν εξοριστεί λόγω της θρησκείας τους. Επίσης εξέδωσε ένα νόμο με τον οποίο θέσπισε ότι ο καθένας μπορούσε ελεύθερα να εξασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα και επιτρεπόταν να κάνει θρησκευτικές συναθροίσεις.» [Σωζόμενος, Εκκλησιαστική Ιστορία, Ζ', 1.] «Αλλά ο Αυτοκράτορας [σ.σ.. ο Γρατιανός: 375-383 μ.Χ.] εφείσθη των αγαλμάτων των θεών που ο λαός σεβόταν 424 ναοί ή ναΐδρια ακόμη υπήρχαν, για να ικανοποιούν την αφοσίωση του λαού» [The decline and fall of the Roman Empire, E. Gibbon, Collier Books, N.Y., N.Y., (Vol. II, p. 73)]

Οι ίδιοι οι Εθνικοί **είχαν ανακηρύξει θεό τους τον Θεοδόσιο στα 393** -αφού (όπως λένε ορισμένοι) είχε δήθεν αρχίσει τους διωγμούς - λέγοντας σε εορταστική συνεδρίαση της Σύγκλητου: "Deum dedit Hispania quem videmus" = Η Ισπανία μας χάρισε το Θεό που βλέπουμε! [Ο Μύθος των μεγάλων της ιστορίας, Κ. Σιμόπουλου]. Όπως λέει κι ο ιστορικός της εποχής Σωζόμενος «**μέσα στους νόμους ο Θεοδόσιος περιέγραφε τιμωρίες που δεν εφαρμοζόταν. Φρόντιζε όχι να τιμωρεί αλλά να προκαλεί το φόβο της τιμωρίας**» (Σωζόμενος, Εκκλησιαστική Ιστορία, Ζ', 12)

Ο Πλούταρχος αναφέροντας την παρακμή των αρχαίων

μαντείων, γράφει μεταξύ άλλων παραδειγμάτων πανάρχαιων μαντείων που σίγησαν στην εποχή του, ότι το ίδιο το δελφικό μαντείο, άλλοτε είχε δύο «προφήτιδες» και μια τρίτη εφεδρική, ενώ στην εποχή του (1ος -2ος μ.Χ. αι.) μία ήταν αρκετή [Περί των εκλελοιπότων χρηστηρίων, 8]. Ο Πausανίας (2ος μ.Χ. αι.) αναφέρει πλήθος εγκαταλλελεμένων ναών της αρχαιοελληνικής θρησκείας στην ελληνική ύπαιθρο. Μόνο στην Αρκαδία, στο κέντρο της Αρχαίας Κλασικής Ελλάδας, ο Πausανίας (Αρκαδικά) αναφέρει πλήθος ναών ερειπωμένων, δίχως στέγη, και εγκατελειμένων: της Αφροδίτης (9,6), της Αθηνάς (14,4), της Αφροδίτης (12,6), του Απόλλωνα (15,4), του Ερμή (17,1), της Αφροδίτης (24,6), των Δώδεκα θεών (25,3), της Ήρας (26,2), της Δήμητρας (29,5), του Ερμή (32,1), του Ερμή (30,6), των Μουσών (32,2), του Άρη (32,3), της Αρτέμιδος (35,5), της Αθηνάς (36,7), της Αφροδίτης (41,10), της «Μητρός των θεών» (44,1), της Αρτέμιδος (53,11) και του πυθίου Απόλλωνα (54,5). Αναρωτάται κανείς πού είχε πάει η θεοσέβεια προς τους παλιούς θεούς, και δεν αναστυλώνονταν τόσοι μεγάλοι ναοί, μεγάλων θεών από τους Έλληνες. Μήπως επειδή δεν τους ένοιαζε πια και τόσο το Δωδεκάθεο; **Πολλοί παγανιστικοί ναοί ερήμωσαν επειδή απλούστατα εγκαταλείφθηκαν από τους πρώην πιστούς τους**, κι όχι επειδή κατεστράφησαν από τους Χριστιανούς. Το παράδειγμα της Αντιοχείας, που αναφέρει ο ίδιος ο Ιουλιανός ο Παραβάτης, οι Αντιοχείς να αδιαφορήσουν παντελώς για την εορτή του πολιούχου τους Απόλλωνα, ασφαλώς και δεν ήταν μεμονωμένη περίπτωση. Το ποσοστό των Χριστιανών στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία το 350 μ.Χ. ήταν ,όπως είπαμε, **56,5%** [Rodney Stark, «The Rise of Christianity» (Princeton, 1996)], δηλαδή ήδη, στο σύνολο της αυτοκρατορίας οι Χριστιανοί ήταν πλειοψηφία.

Αν λοιπόν ήταν στο σύνολο της Αυτοκρατορίας πλειοψηφία χριστιανική, τότε στο ανατολικό ελληνικό τμήμα της (το οποίο αφενός είχε αποδεδειγμένα πάντοτε περισσότερους Χριστιανούς απ' ότι το δυτικό, και αφετέρου είχε αρχίσει να εκχριστιανίζεται πολύ πιο νωρίς απ' ότι το δυτικό λατινικό τμήμα) είναι προφανές ότι οι Χριστιανοί όχι απλώς ήταν πλειοψηφία αλλά και μεγαλύτερη του 56%!!

Το σπάσιμο των ειδώλων καταδικάστηκε από τη σύνοδο της Ελβίρα (306 μ.Χ.), η οποία, στον 60ο κανόνα της αποφάσισε ότι κάθε Χριστιανός που θα καταδικαζόταν σε θάνατο από τους Ρωμαίους επειδή έσπασε αγάλματα, δεν θα καταγραφόταν ως μάρτυρας. Η σύνοδος της Καρθαγένης (419 μ.Χ.) επιφόρτισε τους επισκόπους με την **καταστροφή χριστιανικών ναϊδρίων που είχαν ανεγερθεί αυθαίρετα από δεισιδαίμονες Χριστιανούς** (κανόνας πγ´). Ότι οι καταστροφές των παγανιστικών αρχαιοτήτων ήταν αυθαίρετες προσωπικές πράξεις Χριστιανών κι όχι συλλογικές ή επίσημες ενέργειες της Εκκλησίας βασισμένες σε εκκλησιαστικά κείμενα αποδεικνύεται από την πλήρη απουσία εκκλησιαστικών κανόνων (νόμων) οι οποίοι να υπαγορεύουν ή να προστάζουν / προτρέπουν τους Χριστιανούς να καταστρέφουν παγανιστικά μνημεία. Εσφαλμένες ενέργειες και παρεκτροπές κάποιων επισκόπων ή μοναχών ασφαλώς και δεν σημαίνουν ότι αποτελούσαν πολιτική της Εκκλησίας. **Ουδέποτε η**

Εκκλησία (δηλαδή τα επίσημα συλλογικά όργανά της) επιφόρτισε επισκόπους με την καταστροφή παγανιστικών ιερών. Ο άγιος Αυγουστίνος το **399** αποτρέπει τους Χριστιανούς της Καρθαγένης από την εισβολή στις ιδιοκτησίες των εθνικών προκειμένου να καταστρέψουν τα είδωλά τους. Είναι προτιμότερο, έγραφε, να ξερριζώσουμε τα είδωλα από τις καρδιές τους και να προσευχόμαστε γι' αυτούς, αντί να αποπνέουμε μένος εναντίον τους (Αυγουστίνος, Sermo LXII, 17 και 18, PL 38, 423A).

Να τι γράφει ο Αγ. Αυγουστίνος:

17. «Πολλοί Εθνικοί έχουν τα είδωλα στα κτήματά τους. Πρέπει να πάμε εκεί και να τα καταστρέψουμε; Όχι, διότι **οι πρώτες μας προσπάθειες είναι να σπάσουμε τα είδωλα στις καρδιές τους.** Όταν οι ίδιοι μεταστραφούν σε Χριστιανούς, είτε μάς προσκαλούν να τα σπάσουμε είτε μας προσδοκούν. Προς το παρόν πρέπει να προσευχόμαστε γι' αυτούς, όχι να είμαστε θυμωμένοι μαζί τους.» **18.** «Οι Εθνικοί νομίζουν ότι ψάχνουμε για είδωλα παντού κι ότι τα καταστρέφουμε σε όλα τα μέρη στα οποία τα ανακαλύπτουμε. Πώς κι έτσι; Δεν υπάρχουν μέρη μπροστά στα μάτια μας, στα οποία βρίσκονται είδωλα; Ή δεν ξέρουμε ότι υπάρχουν; **Ωστόσο δεν τα καταστρέφουμε, διότι ο Θεός δεν τα έχει δώσει υπό την εξουσία μας.** Πότε ο Θεός θα τα δώσει υπό την εξουσία μας; Όταν οι ιδιοκτήτες των ειδώλων γίνουν Χριστιανοί. (.....) Κηρύττουμε κατά των ειδώλων, τα βγάζουμε από τις καρδιές των ανθρώπων. Είμαστε διώκτες των ειδώλων το ομολογούμε δημοσίως. Είμαστε λοιπόν και διατηρητές των ειδώλων; Εγώ δεν τα αγγίζω, αν δεν έχω την εξουσία. Δεν τα αγγίζω, όταν ο κύριος της ιδιοκτησίας παραπονείται γι' αυτό.»

Ο Αγ. Χρυσόστομος θεωρεί καύχημα των Χριστιανών ότι πολλά εθνικά βιβλία τα έσωσαν από τον αφανισμό οι ίδιοι (PG 50, 537B): «Κι αν έτυχε κάποιος να έχει διασωθεί, αυτό μπορεί κανείς να το βρει στα χέρια των Χριστιανών». Και προσθέτει: «**Οι Χριστιανοί δεν είναι σωστό να καταστρέφουν την πλάνη με τον εξαναγκασμό και τη βία,** αλλά να απεργάζονται τη σωτηρία των ανθρώπων με την πειθώ, το λόγο και την ηπιότητα». [Ιωάννη Χρυσόστομου, Λόγοι εις τον μακάριον Βαβύλαν, PG 50, 537 C]. **Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος στον «Κατά Ιουλιανού» λόγο του,** ο οποίος γράφτηκε αμέσως μετά τον θάνατο του Ιουλιανού, την αποτυχία του διωγμού των Χριστιανών από τους Παγανιστές και την οριστική επικράτηση του Χριστιανισμού γράφει:

«Ας μη χρησιμοποιήσουμε την ευκαιρία με απληστία, ας μην απολαύσουμε με ηδονή την εξουσία, ας μη γίνουμε πικροί σε εκείνους που μας αδίκησαν, **ας μη κάνουμε αυτά τα οποία καταδικάσαμε.** Αλλά αφού απολαύσαμε την μεταβολή, όσο για να αποφύγουμε τα δεινά, ας μισησουμε ό,τι έχει σχέση με αντεκδίκηση. (...) Ας μη θελήσουμε λοιπόν να αναμετρηθούμε στην οργή, (...) Ας γίνουμε κατά τούτο ανώτεροι και υψηλότεροι από εκείνους που μας αδίκησαν. Ας δείξουμε τι διδάσκουν σε εκείνους μεν οι δαίμονες, με τι εκπαιδεύει εμάς ο Χριστός ο οποίος, αν και υπερείχε εκείνων τα οποία έπαθε ενίκησε τελικώς με εκείνα που μπορούσε να κάνει και δεν

έκανε(...) Ας αυξήσουμε το μυστήριο με αγαθότητα. [Γρηγορίου Νανζιανζηνού, Κατά Ιουλιανού λόγος στηλιτευτικός Β', 36]

Περίπου το 250 μΧ κατά την διάρκεια των σύντομων, αλλά μανιωδών, διωγμών του Αυτοκράτορα Δέκιου, πρόσωπα που ήταν ύποπτα για Χριστιανισμό ήταν υποχρεωμένα να απαλλάξουν φανερά τους εαυτούς τους θυσιάζοντας στους παλιούς θεούς και μετά να λάβουν ένα πιστοποιητικό για να προστατεύουν τον εαυτό τους από περαιτέρω νομικές κατηγορίες. Αυτό το παράδειγμα προέρχεται από ένα πάπυρο που βρέθηκε στον Οξύρυγχο. (Φώτο από τον πάπυρο. Ακολουθεί η απόδοση του κειμένου)

Προς τους εντεταλμένους υπαλλήλους της θυσίας στο χωριό του νησιού του Αλέξανδρου. Από τον Aurelius Diogenes, τον γιο του Satabus, του χωριού του νησιού του Αλεξάνδρου, ηλικίας 72 ετών με ουλή στο δεξί του φρύδι.

Έχω ήδη θυσιάσει τακτικά στους θεούς και τώρα κατά την παρουσία σας και σύμφωνα με το διάταγμα έκανα θυσία και έχυσα το ποτό της προσφοράς και γεύτηκα από την θυσία και αιτούμαι να πιστοποιήσετε το ίδιο. Έρρωσθε.

--Δόθηκε απο εμένα , τον Aurelius Diogenes

--Πιστοποιώ ότι τον είδα να θυσιάζει (υπογραφή

σβησμένη)

Έγινε τον πρώτο χρόνο του αυτοκράτορα Καίσαρος Gaius Messius Quintus Trajanus Decius Pius Felix Augustus δεύτερη μέρα του μήνα Epith (26 Ιουνίου, 250 μΧ)

[Πηγή: William Stearns Davis, ed. «Readings in Ancient History: Illustrative Extracts from the Sources», 2 Vols. (Boston: Allyn and Bacon, 1912-1913), Vol. II: Rome and the West, p. 289. Scanned by: J. S. Arkenberg, Dept. of History, Cal. State Fullerton]

Απορρίφθηκε η Ελλ. Παιδεία;;

"Πρώτον, αν και η ελληνική παιδεία δεν κρίθηκε ποτέ, ούτε από τον Χριστό ούτε από τους Αποστόλους του θεόπνευστη, οπωσδήποτε δεν απορρίφθηκε από αυτούς ως βλαβερή.

Δεύτερον, πολλοί από τους έλληνες φιλοσόφους δεν απέχουν πολύ από τη γνώση του αληθούς Θεού" **Σωκράτης ο**

Βυζάντιος, 5ος αι.

Λέει ο Μ. Βασίλειος:

"Αν υπάρχει κάποια ομοιότητα μεταξύ των ειδωλολατρικών κειμένων και των χριστιανικών, θα μας ήταν χρήσιμη η γνώση και των δύο. Και στην αντίθετη περίπτωση όμως, η παράλληλη

και συγκριτική μελέτη και γνώση της διαφοράς τους δεν είναι ασφαλώς μικρή ωφέλεια για την αναγνώριση με βεβαιότητα της καλύτερης και ανώτερης απ' τις δυό" ["Προς τους νέους, για την επωφελή μελέτη των ελληνικών κειμένων."]

«Νομίζω ότι όλοι όσοι είναι μυαλωμένοι ομολογούν ότι **η παιδεία είναι το πρώτιστο αγαθό μας. Και δεν εννοώ μόνο την ευγενέστερη δική μας παιδεία, δηλαδή τη Χριστιανική, αλλά και την Εθνική**, την οποία πολλοί από τους Χριστιανούς, κακώς γνωρίζοντας τα πράγματα, απορρίπτουν ως επίβουλη και εσφαλμένη και απομακρύνουσα από το Θεό. Δεν πρέπει να μην τιμάμε την παιδεία, όπως νομίζουν μερικοί, τους οποίους πρέπει να θεωρούμε σκαιούς και απαίδευτους». Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, Επιτάφιος εις Μ. Βασίλειον κ., 11 [Migne E. Π. 36, 508]

«Προσθήκει μη καμείν πανταχόθεν ανιχνεύοντας την αλήθειαν» [Περί της Εξαήμερου, PG 44, 27A]

Λέει ο Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος:

«Ει γαρ και μη καθώς προσήκε περί αναστάσεως φιλοσοφούσιν άπαντες [οι αρχαίοι φιλόσοφοι], αλλ' όμως περί της κρίσεως και της κολάσεως και των εκεί δικαστηρίων άπαντες συμφωνούσιν, ότι έσται τις των ενταύθα γινομένων αντίδοσις εκεί» [Εις Λάζαρον, 4,4, PG 48, 104]

Άγιος Κλήμης ο Αλεξανδρεύς:

«Ήν μεν ούν προ της του Κυρίου παρουσίας εις δικαιοσύνην Έλλησιν **αναγκαία** φιλοσοφία, νυνί δε **χρησίμη** προς θεοσέβειαν γίνεται προπαιδεία τις ούσα τοις την πίστην δι' αποδείξεων καρπουμένοις» [Στρωματείς Α', 5]

Παρά την πνευματική επιρροή της Εκκλησίας οι ανθρωποθυσίες συνεχίζονταν ,για μεγάλο διάστημα, σε διάφορα μέρη της Αυτοκρατορίας. Για αυτό μας πληροφορεί και ο Θεόφραστος, όπως προκύπτει από το χωρίον του **Πορφυρίου**, Νεοπλατωνικού φιλοσόφου από την Τύρο, του **3ου αιώνα μ.Χ.** στο έργο του «Περί Αποχής εμψύχων»

«Αφ' ου μέχρι του νυν ουκ εν **Αρκαδία** μόνον τοις Λυκαίοις, ούδ' εν **Καρχηδόνη** τω Κρονω, κοινή πάντες **ανθρωποθυτούσι**, αλλά κατά περίοδον της του νομιμου χάριν μνήμης εμψύλιον αεί αίμα φαίνουσιν προς τους βωμούς, καίπερ τοις παρ' αυτοίς οσίας εξειγούσης των Ιερών, τοις περιρραντηρίοις κηρύγματι, ει τις αίματος ανθρωπίου μεταίτιος» [Θεόφραστος στον Πορφύριο, Περί αποχής εμψύχων 2, 27]

Λόγω της ειδωλολατρικής δεισιδαιμονίας, ακόμα και ΝΗΠΙΑ θανατώνονταν για ιεροσυλία. Ένα παιδάκι, γράφει ο Αιλιανός, κατηγορήθηκε ως ιερόσυλος, επειδή παίζοντας, μάζεψε από το χώμα ένα πέταλο, που έπεσε από το χρυσό στεφάνι της Άρτεμης. Οι δικαστές άπλωσαν μπροστά στο νήπιο, διάφορα παιχνίδια, αστράγαλους και άλλα, τοποθέτησαν ανάμεσα στα αντικείμενα το χρυσό πέταλο και περίμεναν να δουν τι θα πρωταγγίξει.

Ξανάπιασε το χρυσό πέταλο. Φανερό πως ήταν ιερόσυλος. Έπρεπε να εφαρμοστεί ο δελφικός νόμος που προέβλεπε θάνατο στους ιερόσυλους. Και το παιδάκι θανατώθηκε:

«και δια ταύτα απέκτειναν αυτόν ως θεοσύλην, ου δόντες συγγνώμην τη ηλικία, αλλά τιμωρησάμενοι δια την πράξιν»

[Αιλιανός, «Ποικιλη Ιστορία» V,16].

Η βρεφοκτονία ήταν τόσο διαδεδομένη στην αρχαία Ελλάδα, που ο Πολύβιος (205-118 π.Χ.) αποδίδει την ελάττωση του πληθυσμού της Ελλάδας σε αυτήν [Ιστορία 6]. Ο Κικέρων (106-43 π.Χ.) αποδέχεται την βρεφοκτονία, τουλάχιστον για τα ανάπηρα βρέφη, παραθέτοντας την Δωδεκάδελτο του νόμου των Ρωμαίων Εθνικών [De Legibus 3.8]. Ακόμα και ο στωικός φιλόσοφος Σένεκας (4 π.Χ.-65 μ.Χ.) έλεγε: **«πετάμε όσα παιδιά γεννιούνται αδύναμα»** [De Ira 1.15]. Από την άλλη πλευρά, υπό την επιρροή του χριστιανισμού οι Αυτοκράτορες Μέγας Κωνσταντίνος, Βαλεντιανός Α΄, Γρατιανός, Ωνώριος, Μέγας Ιουστινιανός νομοθέτησαν την ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ στους γονείς που εξέθεταν τα μωρά τους.

Οι βασανισμοί, λόγω ειδωλολατρικής δεισιδαιμονίας, δεν ήταν σπάνιοι: *"Μετά τη Στύμφαλο είναι η Αλέα, που και αυτή μετέχει στην αργολική ομοσπονδία. Εδώ υπάρχουν τα ιερά της Εφεσίας Αρτέμιδος, της Αλέας Αθηνάς και του Διονύσου, με άγαλμα του θεού. Κάθε χρόνο τελούν προς τιμήν του τα Σκιέρεια, όπου, σύμφωνα με χρησμό του μαντείου των Δελφών, **μαστιγώνονται οι γυναίκες, όπως και οι έφηβοι των Σπαρτιατών στη γιορτή της Ορθίας**"* [Παυσανίας, Ελλάδος Περιήγησις Η 23, 1]

Σύμφωνα με τον αρχαίο γεωγράφο Στράβωνα (8.6.20), στην αρχαία Κόρινθο υπηρετούσαν ως ιερές πόρνες 1.000 έριες και δούλες του εκεί ναού της Αφροδίτης. Στους Κομάνους της Καππαδοκίας, στο ιερό της Ενυούς οι ιερόδουλοι άνδρες και γυναίκες έφτασαν το αριθμό των 6.000 [Στράβωνας 535C], ενώ ο ιερέας του ναού, που ανήκε στο βασιλικό γένος, ήταν 2ος μετά τον βασιλιά κατά τις προσόδους και τις προσφορές. Οι ιερόδουλοι στην Τύρο ήσαν τόσοι πολλοί ώστε πολλές φορές ο αρχιερέας με την βοήθειά τους ελάμβανε και το βασιλικό αξίωμα. Ο δε Ηρόδοτος αναφέρει *«Τον γαρ δη Λυδών δήμου οι θυγατέρες πορνεύονται πάσαι»*. Συμωνα με την «Θεογονία»: *«Έτσι ο Δίας έβαλε, ανάμεσα στους άντρες, για το κακό τους, τις γυναίκες, συντρόφισσες συφοράς κι αντί για καλό τούς πόρισε κακό.»* [Ησίοδος, «Θεογονία», στ. 600-603]

Άλλο ένα ψεύδος που πολλοί από εμάς θεωρούμε ως αλήθεια είναι πως ΔΗΘΕΝ μόνο οι Ρωμαίοι (και όχι οι υπόλοιποι Έλληνες) τελούσαν τους αιματηρούς αγώνες των μονομάχων. Στην πραγματικότητα, πολλοί Έλληνες είχαν υιοθετήσει τους βάρβαρους αυτούς αγώνες. Ο φιλόσοφος Δίων ο Προυσαεύς (40-120 μ.Χ.) μκκτηρίζει τους Αθηναίους που ανέχονται να ρέει ανθρώπινο αίμα κάτω από την Ακρόπολη και αποκαλεί τους Κορίνθιους «γλαδιατορομανείς» [Λόγοι 31,121]

Ρωμαϊκή αρένα ανακαλύφθηκε στο κέντρο της Πάτρας, Όπως μαρτυρούν οι σχετικές επιγραφές που εντοπίστηκαν και επιβεβαιώνουν την ταυτότητα του χώρου, εκεί φιλοξενήθηκαν τα «Καισάρεια», αθλητικές εκδηλώσεις προς τιμήν του Καίσαρα.

[περ. «Focus»,

<http://www.focusmag.gr/articles/view->

[article.rx?oid=11579](http://www.focusmag.gr/articles/view-article.rx?oid=11579)]

Ο αντιτεχνολογικός δεισιδαιμονικός φανατισμός της αρχαίας θρησκείας φαίνεται σε πολλές περιπτώσεις, στην πράξη και όχι απλά σε μυθολογικά κείμενα. Το Μαντείο των Δελφών απαγόρευσε τη διάνοιξη ισθμού στους Κνιδίους. Οι Κνιδίοι πολιορκούνταν από κάποιον εχθρό και ήθελαν να μετατρέψουν τον ισθμό σε διώρυγα, κάνοντας έτσι την πόλη τους τεχνητό νησί. Ο χρησμός των Δελφών προς τους Κνιδίους έλεγε: «*Το χτίσιμο παράτα το, το σκάψιμο άστο, γιατί αν ήθελε ο Δίας νησί, θα το είχε φτιάξει*» [Ηρόδοτος, 1, 174]. Οι Κνιδίοι δεν προχώρησαν στην εκσκαφή της διώρυγας, έχασαν τον πόλεμο και υποδουλώθηκαν στους Πέρσες. Ο Αναξαγόρας εξορίστηκε από τους **Αθηναίους του Χρυσού Αιώνα**, όταν είπε πως ο Ήλιος δεν είναι θεός αλλά μια πύρινη σφαίρα στον ουρανό. Ο περίφημος αστρονόμος Αρίσταρχος ο Σάμιος, πρώτος επιστήμονας που υποστήριξε ότι η γη δεν είναι το κέντρο του κόσμου, αλλά περιστρέφεται γύρω από τον ήλιο, μηνύθηκε από τον στωικό Κλεάνθη για **ασέβεια** προς τους “θεούς” με την κατηγορία: «*ως κινών την του κόσμου εστίαν (=Γη) και τaráσσων την των Ολυμπίων (“θεών”) ηρεμίαν*» [Πλούταρχου, Περί του προσώπου της σελήνης, 6, 923A]. Ακόμα και ο **Πλάτωνας** ήταν ένοχος για σκοταδιστικές πρακτικές, αφού συγκέντρωσε τα βιβλία του Δημόκριτου και **θέλησε να τα κάψει**. «*Μα ο Αμύλκας και ο Κλεινίας, δύο Πυθαγόρειοι, το εμπόδιζαν, λέγοντάς του ότι δεν έχει τίποτα να ωφεληθεί επειδή πολλοί τώρα πια έχουν στα χέρια τους βιβλία του Δημόκριτου*» [Διογένης Λαέρτιος, ΙΧ, 40]. Επίσης, διαβάζουμε: «*Στην αρχή του Λαμιακού πολέμου, βρήκαν την ευκαιρία οι **θρησκόληπτοι Αθηναίοι**, που δε χώνευαν τον Αριστοτέλη για τις επιστημονικές του έρευνες, να τον κατηγορήσουν για άθεο. Έτσι, ο Αριστοτέλης, για να μην αναγκαστεί να πιεί το κώνειο, αναγκάστηκε να φύγει από την Αττική*» [Γιάνη Κορδάτου, Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, εκδ. Μπουκουμάνη, σ. 340]

Αντιθέτως ο Β. Τατάκης παρατηρεί: «*Οι μεταφυσικές βάσεις του Χριστιανισμού διαμόρφωσαν ένα σύμπαν τέτοιο που ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις του ορθολογισμού*» [Β.Ν. Τατάκη, Η Βυζαντινή Φιλοσοφία, εκδ. Εταιρίας Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1977, σ. 53]. Για παράδειγμα: «*Ο Θεός*», λέει ο Ψελλός, «*είναι φυσικά η αιτία του σεισμού, όπως και κάθε πράγματος, αλλά η προσεχής [δηλ. η άμεση αιτία] του σεισμού είναι η φύση*» [Β.Ν. Τατάκη, Η Βυζαντινή Φιλοσοφία, σ. 187]. Να σημειωθεί πως στην Ρωμανία οι μορφωμένοι πίστευαν στη σφαιρικότητα της γης. Ο Μέγας Βασίλειος (4ος αι.), ο Γεώργιος Πισίδης (6ος -7ος αι.), ο Συμεών Σηθής (11ος αι.), ο Θεοφύλακτος Αχρίδος από την Εύβοια (11ος -12ος αι.) κ.ά. πίστευαν ότι η γη είναι σφαιρική κι όχι

επίπεδη.

Μπορούμε να καταλάβουμε , λοιπόν, πως ο Χριστιανισμός έγινε δεκτός, όχι απλά ως μία νέα Θρησκεία, αλλά ως απελευθερωτής, ψυχοθεραπευτήριο απο τον παραλογισμό και τις προλήψεις των Θρησκειών, που οδηγούσαν στην δυστυχία και την εξαθλίωση τους πολίτες της αυτοκρατορίας. Γι' αυτό και έγινε τελικά **ΒΑΣΙΚΟ** συστατικό της Ρωμανίας, αφού βοήθησε στην ανανέωση της και στην στερέωση της Οικουμενικής της ιδεολογίας, σώζοντας την από ηθικοκοινωνική και πολιτισμική παρακμή. Η Εκκλησία ήταν ο συνεκτικός ιστός του κράτους της Ρωμανίας, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν υπήρχαν και παρεκτροπές και φαινόμενα νοσηρά στην αυτοκρατορία. Δεν επιθυμούμε να «εξιδανικεύσουμε» την κατάσταση. Γεγονός είναι όμως πως η ποιότητα ζωής των πολιτών με την επικράτηση του Χριστιανισμού, βελτιώθηκε αλματωδώς.

<http://rwmania.greatnow.com/>